

Fukt och mögel

Mögelsvampar och mögelsporer förekommer naturligt både utomhus och inomhus. Där det finns tillgång till fukt, syre och näring kan mögel börja tillväxa på olika material inomhus. Fuktskador kan bli både dyra och svåra att komma till rätta med om inte åtgärder sätts in vid de första tecknen.

För hög halt av vatten kan ge fuktskador som bidrar till mögelbildning, rötsvampsangrepp, frostsprängningar och korrosion. Att det samlas fukt i konstruktionerna beror alltid på någon slags brist. Källan till fukten kan vara bristande dränering eller fuktspärrear, felaktigt byggda eller bristfälligt underhållna konstruktioner, felaktiga materialval eller brister i VVS-tekniken. För hög fuktbelastning i bostads- eller våtutrymmen i förhållande till ventilationens kapacitet kan också vara en orsak till mögelpåväxt.

Hälsorisker

När fuktskador inte åtgärdas kan mögel, bakterier, alger och kvalster växa till. Dessutom kan fuktskador leda till nedbrytning av bygg- och inredningsmaterial, vilket ökar risken för av-söndring av kemiska ämnen till luften.

Fuktproblem i byggnader kan ge negativa hälsoeffekter. Det rör sig framförallt om luftvägs-symtom som luftvägsinfektion, hosta, väsande andning och astmatiska besvär. Även snuva, irritation i näsa och ögon och generella besvär som trötthet och huvudvärk kan förekomma. Personer som har allergier, astma eller känsliga luftvägar och slemhinnor, kan i högre grad än andra få besvär av att vistas i fukt- och mögel-skadade miljöer. Barn och ungdomar är också extra känsliga.

Riktlinjer för bedömning

Folkhälsomyndigheten har pekat ut några punkter som bör beaktas när man bedömer om fukt och mikroorganismer är en olägenhet för människors hälsa:

- Det förekommer synlig mikrobiell påväxt och/eller mikrobiell lukt i bostadsrum eller lokaler för allmänna ändamål
- Mikroorganismer eller mikrobiell lukt befaras spridas från byggnadskonstruktionen eller från till exempel källare, grund eller vind, till bostadsrum eller andra rum där människor vistas stadigvarande
- Fuktskador har inte åtgärdats och detta innebär en risk för att mikroorganismer kan växa till
- Fuktskador har åtgärdats bristfälligt, till exempel vid uttorkning och utbyte av mikrobiellt angripet material

Indikationer för fortsatt utredning

Dina hyresgäster kan hjälpa dig att upptäcka tecken på fuktskador. Du bör därför informera hyresgästerna om värdet av snabb rapportering om de ser något misstänkt. Var också lyhörd för klagomål på symtom som kan tyda på att det finns ett fuktproblem. Du har allt att vinna på att inte dröja med undersökning och åtgärder.

Kristianstads
kommun

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
Västra Storgatan 12, 291 80 KRISTIANSTAD
Tfn 044-13 50 00, E-post: kommun@kristianstad.se
Hemsida: www.kristianstad.se

En fukt-/mögelskada förvärras ofta om den inte åtgärdas, och blir med tiden både svårare och kostsammare att åtgärda.

Folkhälsomyndigheten tar upp följande enkla indikatorer som bör leda till fortsatt utredning:

- synliga fuktskador, missfärgningar eller bubblor i mattor och tapeter
- omfattande kondens på fönstrens insida vid en utetemperatur av ca - 5 °C eller lägre,
- fuktillskottet inomhus, under vinterförhållanden, överstiger regelmässigt 3 g/m³ luft, eller
- luftfuktighetens medelvärde överstiger 7 g vatten/kg torr luft under en längre period under eldningssäsongen. Det motsvarar cirka 45 procent relativ luftfuktighet vid 21 °C.

Analys av mögel eller luftprov har ofta ett begränsat värde. En noggrann besiktning av en fuktsakkunnig ger oftast betydligt mer. Analyser kan sedan ha en funktion för att bekräfta de misstankar som framkommit.

När det är dags för åtgärder

De flesta fuktskador kan förebyggas. Miljöbalansen som lagstiftning är också är tydlig på den punkten; Redan risken för olägenheter ska förebyggas.

Ett bra sätt är att göra en inventering av fastighetsbeståndet med avseende på kända riskkonstruktioner när det gäller fuktskador och lägga upp en plan för förebyggande åtgärder och återkommande kontroller.

Innan du ska åtgärda fuktproblem behövs ofta en fuktskadeundersökning, där du utreder orsaker och lämpliga saneringsåtgärder. Byggnadsmaterial som skadats av mögelsvampar eller bakterier behöver oftast bytas ut. Om man istäl-

let torkar ut materialet eller använder mögeldödande medel så stoppas angreppet. Lukten försvinner däremot inte. Risken ökar också för angrepp av mikroorganismer och lukt om materialet blir fuktigt igen. Det finns också farhågor för att mögel som torkat ut eller avdödat kan ge ohälsa, om det sitter i konstruktioner som kan påverka inomhusmiljön.

Vid ytlig mögelpåväxt till exempel på badrumsväggar kan det vara tillräckligt med en noggrann avtvättning, men man kan också behöva förbättra luftväxlingen. Det är du som har ansvar för att de åtgärder som görs är lämpliga och inte innebär olägenheter för människors hälsa.

Vid sanering av fuktskador frigörs en mängd partiklar, till exempel sporer. Det är viktigt att skydda dem som bor eller vistas i lokalerna, förhindra att föroreningar sprids i byggnaden och se till att ventilationsanläggningen och byggnaden i övrigt inte "smutsas ner". Detta gäller även om brukarna evakueras under saneringsarbetet.

Mer information

Information och publikationer om fukt och mikroorganismer hittar du bl.a. här:

Folkhälsomyndighetens hemsida, sök på fukt och mikroorganismer
www.folkhalsomyndigheten.se

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut
www.sp.se (gå in på "fukt" i tjänster A-Ö)

Forskningsrådet Formas
www.formas.se

På vår hemsida www.kristianstad.se finns mer information om egenkontroll för fastighetsägare.